

ประวัติความเป็นมาของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

งานป้องกันและระงับอัคคีภัยสำหรับประเทศไทย ได้มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา กล่าวคือ ในรัชสมัย พระราชาธิราช ประมาณ พ.ศ. 2057 – 2071 ได้จัดให้มีหมู่เวรยามรักษาการณ์ระวางภัย มีทั้งการสอดแนม ระวางผู้ที่มาบุกรุก การก่อวินาศกรรม และวางเพลิงเผาเมือง ประจักษ์พยานที่เห็นได้อย่างชัดเจน ก็คือ การตั้ง หอกทอง ขึ้นภายในกำแพงพระนคร สูงประมาณ 1 เส้น หอกทองที่สร้างขึ้นในสมัยนั้น มีอยู่ 3 ชนิด คือ

1. กองมหาฤกษ์ ใช้ตีเมื่อเวลามีข้าศึกหรือเกิดจลาจล มีขบถขึ้นกลางเมือง
2. กองพระมหาระงับดับเพลิง ใช้ตีเมื่อเวลาไฟไหม้ในกำแพงเมืองให้ตี 3 รา ใหม้นอกกำแพงเมืองพนักงานจะ ตีกลองเป็นจังหวะสม่ำเสมอไปจนกว่าไฟจะดับ
3. กองพระทีพาราตรี ใช้ตีบอกเวลาย่ำรุ่งและย่ำค่ำ

กลองทั้ง 3 ชนิดนี้ ในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้เปลี่ยนเสียใหม่เป็นกลองนำพระสุริยศรี กลองอัคคีพินาศ และกลอง พิฆาตไฟรี เพิ่งมาเลิกใช้กลองในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้เอง

เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม ร.ศ.124 (พ.ศ.2456) จอมพลพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงนครชัยศรีสุระเดช ขณะ นั้น ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาการกรมยุทธนาธิการ ได้กราบบังคมทูลถวายรายงาน จัดวิธีการปกครอง และ ระเบียบการทหารบกใหม่ต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ว่าจะต้องจัดตั้งขึ้นเป็นแผนกหนึ่งกรมหนึ่ง ต่างหากฝึกหัดคน ได้เฉพาะหน้าที่ให้คล่องแคล่วและมีหน้าที่เฉพาะการดับเพลิง และเตรียมการ การดับเพลิง นั้นจะต้องแยกกันเป็นกองร้อยไปประจำในตำบลต่างๆ อีกชั้นหนึ่งจึงจะได้ผลจริง คุณมีมากค้อมกับพระราช ทรัพย์ที่จะเสียในการตั้ง “กรมดับเพลิง” นี้ โดยแท้การดับเพลิงนี้จะอยู่ในกระทรวงนครบาล หรือในการ ปกครองทหารนั้นแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควรแต่ถ้าหากอยู่ในปกครองทหารแล้วจะเป็นเหตุให้นานา ประเทศสังเกตงบประมาณทหารมากขึ้น และเข้าใจผิดไปเพราะการทั้งนี้ยอมไม่ใช่เป็นหน้าที่ของทหาร ตาม สมมติเจ้าใจในเมืองต่างประเทศการที่กราบบังคมทูลพระกรุณาเช่นนี้ หาได้คิดหลีกเลี่ยงหน้าที่โดยประการใด ประการหนึ่งไม่เห็นแก่ประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น แม้มี “กรมดับเพลิง” เช่นนี้แล้ว เมื่อเกิดเพลิงใหญ่ ทหารก็จำใจต้องไปช่วยอยู่เช่นเดิมนั่นเอง แต่ได้กำลังของ “กรมดับเพลิง” นี้เป็นผู้อำนวยความสะดวกและวางแผน

จากเหตุผลดังกล่าว เมื่อได้มีการจัดการทหารมณฑลกรุงเทพฯ ขึ้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง จึงได้ ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้แยกหน้าที่การดับเพลิงจากฝ่ายทหารให้มาขึ้นกับ “กรมตระเวน” ต่อมาได้ เปลี่ยนเป็น “กรมตำรวจนครบาล” มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและดับไฟอย่างเต็มที่ ในสมัยที่กิจการ ดับเพลิงได้โอนมาขึ้นอยู่กับกรมตำรวจนี้ ตามหลักฐาน ปรากฏว่าในปี พ.ศ.2451 พ่อค้าประชาชนได้ร่วมใจกัน บริจาคทรัพย์ซื้อรถดับเพลิงให้แก่กรมตำรวจ 1 คัน และนับว่าเป็นรถดับเพลิงคันแรกที่มีอยู่ในกรมตำรวจ จน กระทั่งปี พ.ศ.2474 กรมตำรวจมีรถดับเพลิง 5 คัน เรือดับเพลิง 1 ลำ ซึ่งนับว่าเป็นระยะที่กรมตำรวจมี อุปกรณ์ดับเพลิงที่ทันสมัยขึ้น อำนาจหน้าที่ในการดับเพลิงจึงตกมาเป็นของตำรวจโดยสมบูรณ์ ทหารและ บริษัทฯ ที่เคยดำเนินการช่วยเหลืออยู่ที่เลิกกันไป

ถึงแม้ว่ากรมตำรวจจะมีอุปกรณ์ในการดับเพลิงที่ทันสมัยขึ้นก็ตาม แต่การปฏิบัติงานก็หาบรรลุตามเป้า หมายเท่าที่ควร ปรากฏว่าสถิติเพลิงไหม้และความเสียหายมีประมาณสูงขึ้น เพราะยังขัดข้องอยู่ที่จำนวนเจ้าหน้าที่ และการติดต่อสื่อสาร

นับวันที่ประเทศไทย ได้เปลี่ยนการปกครอง รัฐบาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากิจการดับเพลิงเป็นงานที่ต้องเร่ง

ปรับปรุงเป็นเรื่องด่วน และถือว่าอัครราชบัณฑิตยสถานเป็นภัยที่ร้ายแรงของประชาชน ที่ควรได้รับความคุ้มครองโดยเร็วที่สุด จึงได้ตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญาพุทธศักราช 2475 เพิ่มโทษผู้ทุจริตวางเพลิงให้มากขึ้น โดยมีโทษอย่างแรงที่สุด ถึงการประหารชีวิต ต่อมาคณะรัฐประหารได้จัดตั้งกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนฝ่ายทหารและผู้แทนฝ่ายตำรวจ เพื่อพิจารณาทางแก้ไขกิจการดับเพลิงที่ปฏิบัติไม่ได้ผลได้ตามเป้าหมายในขณะนั้น ผลการพิจารณาหารือของกรรมการชุดนี้ มีความเห็นว่าควรจะต้องจัดตั้งกองดับเพลิงอาชีพหรือประจำขึ้น อย่างที่นานาประเทศปฏิบัติกัน แต่เนื่องจากทางตำรวจยังขาดกำลังคนและงบประมาณ กระทรวงกลาโหม จึงได้ส่งโอนเงินเดือนและกำลังคนมาขึ้นกับกรมตำรวจ โดยจัดรวบรวมหน่วยดับเพลิงที่กระจัดกระจายกันอยู่ มาเข้าเป็นแผนกหนึ่ง ในความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกดับเพลิง ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ

ในปี พ.ศ. 2480 ด้วยเหตุผลบางประการ กรมตำรวจได้จัดรูปส่วนราชการใหม่จึงเป็นผลให้ต้องโอนกิจการบุคคลในแผนกดับเพลิง ไปสังกัดอยู่กับเทศบาลนครกรุงเทพฯ บรรดาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เปลี่ยนฐานะไปเป็นพนักงานเทศบาล มีสิทธิและหน้าที่ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบพนักงานเทศบาลสืบไป

แม้หน่วยดับเพลิง จะได้จัดตั้งขึ้นเป็นปีกแผนแล้วในสมัยนั้น แต่เหตุการณ์และอุปสรรคหลายประการ ไม่สามารถช่วยกิจการดับเพลิง ให้วิวัฒนาการไปตามสมควร เจ้าหน้าที่ดับเพลิงที่ได้รับการเอาใจใส่สมัยแรกๆ ต้องประสบปัญหานานับประการ ยิ่งกว่านั้นสถานการณ์สงคราม ทำให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงต้องปฏิบัติงานอย่างหนัก เจ้าหน้าที่ที่ได้ออกปฏิบัติงานจนเสียชีวิต และได้รับบาดเจ็บไม่เคยรับค่าตอบแทนเป็นบำเหน็จพิเศษแต่อย่างใดเลย

กิจการดับเพลิงในสมัยวิวัฒนาการ

บทเรียนที่ได้ประสบทั้งในยามปกติ จลาจล และสถานการณ์สงคราม ทำให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงเกิดความอดทน ความมานะบากบั่นและหาทางปรับปรุงตนเอง ให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ โดยยึดถืออุดมคติในการทำงานเพื่อรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของประชาชนและประเทศชาติในปีพ.ศ. 2496 กระทรวงมหาดไทยได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ด้านนี้อย่างมาก จึงได้ส่งโอนกิจการดับเพลิงจังหวัดพระนคร - ธนบุรี กลับเข้ามาขึ้นสังกัดกรมตำรวจ ตามเดิม โดยกำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีฐานะเป็นกองกำกับการ ในกองสวัสดิภาพประชาชน เรียกว่า “กองกำกับการดับเพลิง” แบ่งส่วนราชการ เป็น 4 แผนก คือ

1. แผนกนครบาลพระนครเหนือ
2. แผนกนครบาลพระนครใต้
3. แผนกนครบาลธนบุรี
4. แผนกช่างและแผนการ

ในปี พ.ศ. 2501 ซึ่งอยู่ในสมัยการปฏิวัติ ได้เกิดเพลิงไหม้ที่วราชอาณาจักร ประเมินค่าความเสียหายถึง 124,190,663 บาท คณะปฏิวัติได้ตระหนักถึงภัยพิบัติ ที่เกิดจากอัครราชบัณฑิตยสถานเป็นอย่างมาก จึงได้พิจารณาให้มีการแก้ไขงานในด้านป้องกันและระงับอัครราชบัณฑิตยสถาน และผลการพิจารณาครั้งนี้ กองกำกับการดับเพลิงได้ถูกยกฐานะขึ้นเป็น “กองตำรวจดับเพลิง” ขึ้นตรงต่อกองบัญชาการตำรวจนครบาล แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 กองกำกับการ คือ

กองกำกับการ 1 มี 2 แผนก คือ

1. แผนกป้องกันเพลิง
2. แผนกอบอรมการดับเพลิง

กองกำกับการ 2 มี 2 แผนก คือ.

1. แผนกผจญเพลิง
2. แผนกช่าง

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกิจการดับเพลิง

แม้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการดับเพลิง จะได้รับการยกฐานะเป็น “กอง” ก็ตามแต่สภาพเครื่องมือเครื่องใช้ ที่มีอยู่ส่วนมาเป็นของเก่าชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเกิดเพลิงไหม้แต่ละครั้ง เครื่องมือที่มีอยู่ใช้ไม่ใคร่ได้ผลเพราะกองตำรวจดับเพลิง ยังขาดงบประมาณ ขาดเจ้าหน้าที่ที่จะซ่อมแซม การปฏิบัติงานแต่ละครั้งจึงไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควรแต่ก็ยังนับว่าเป็นนิมิตที่ดีของกองตำรวจดับเพลิง และทรัพย์สินของประชาชนที่พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ ได้มาตรวจราชการกองตำรวจดับเพลิง เมื่อวันที่ 2 พ.ย. 2500 เวลาประมาณ 11.00 น. และผลของการตรวจราชการของท่านครั้งนั้น ท่านได้พบสภาพชำรุดทรุดโทรม ของเครื่องมือเครื่องใช้อาคารที่ทำการเป็นอย่างมาก และได้สั่งการให้ปรับปรุงกิจการของ กองดับเพลิงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้จัดการให้เพิ่มทั้งจำนวนเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดับเพลิง ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญยิ่งของวงการดับเพลิงของประเทศไทย ก็ว่าได้ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงสภาพของกองตำรวจดับเพลิงตอนนั้น จึงขอยกบันทึกการตรวจราชการของรองอธิบดีกรมตำรวจ มาเพื่อประกอบการพิจารณา คือ

“ 2 พ.ย. 2500 เวลา 11.00 น. ได้มาตรวจสถานีดับเพลิงพญาไท ได้ตรวจสถานที่ต่างๆ รถดับเพลิงอยู่ในสภาพเรียบร้อย ห้องพัสดุควรจะได้จัดข้าวของเครื่องใช้ให้เป็นที่เป็นที่เป็นแห่งๆ และทำป้ายบอกจำนวนให้เรียบร้อย เมื่อของใดที่ไม่ใช้ก็ให้รายงานจำหน่ายเสีย โรงซ่อมยังไม่สะอาดให้จัดการให้เรียบร้อย ห้องส้วมห้องน้ำให้ดูแลให้สะอาด ส่วนต่างๆไปพอใช้ การตรวจขอให้ตรวจกันจริง ห้องสมุดยังมีน้อยไป ควรจะหาซื้ออีกให้พอจากผู้มีจิตศรัทธา ข้าราชการที่ตามในการดับเพลิงให้ทำสมุดประวัติไว้ จะได้ให้ รุ่นหลังดูเป็นตัวอย่าง จะได้มีกำลังใจในการดับเพลิง ในการปฏิบัติราชการประตูเข้าสู่ก็ยกคืบแคบไป เวลาจะออกดับเพลิงคงจะไม่เหมาะ เครื่องมือเครื่องซ่อมซึ่งมีไม่เพียงพอ ให้รายงานขึ้นไป การเบิกของจาก พธ. ก็ยังไม่ทำให้เร่งไปอีก ”

ลงชื่อ พล.ต.อ. ประเสริฐ รุจิรวงศ์

รอง อ.ตร.

หลังจากที่ รองอธิบดีกรมตำรวจ มาตรวจราชการในครั้งนั้นแล้ว ก็ได้สั่งให้มีการปรับปรุงกิจการดับเพลิงให้เจริญรุดหน้าขึ้นเป็นลำดับ ได้จัดสรรงบประมาณให้ซ่อมแซมรถเก่า ที่ชำรุดให้ใช้การได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งในต้นที่ พ.ศ. 2503 แผนกช่างของกองตำรวจดับเพลิง ได้ดัดแปลงรถแลนด์โรเวอร์ที่ชำรุด ของกองพลาธิการกรมตำรวจ เป็นรถดับเพลิงคันแรกที่เกิดในประเทศไทย และได้ให้ชื่อว่า “รถเสริมกำลัง 9” หมายเลขไล่ 0471 ซึ่งนับว่าได้ประหยัดงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก

จากการมองการณ์ไกลของ พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ดังที่กล่าวมาแล้ว กองตำรวจดับเพลิง จึงได้ขยายแผนการปฏิบัติงานออกไปเพื่อให้บริการแก่ประชาชน และความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง ในการนี้กองตำรวจดับเพลิง มีสภาพพร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนทั่วประเทศ ไม่เพียงแต่ด้านไฟไหม้อย่างเดียว แม้กระทั่งน้ำท่วม พายุ การขาดแคลนน้ำ และอุบัติเหตุต่างๆ ที่ร้ายแรง ตำรวจดับเพลิงจะเข้าไปช่วยเหลือพร้อมทั้งอพยพประชาชนและสัตว์เลี้ยง ตลอดจนช่วยซ่อมแซมบ้านพัก และแจกจ่ายเครื่องอุปโภค บริโภค เวชภัณฑ์ให้แก่ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ

เพื่อให้การบริการด้านการช่วยเหลือประชาชนได้ประสบความสำเร็จ และเป็นไปอย่างกว้างขวาง กองตำรวจดับเพลิง ได้จัดตั้งหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านนี้ขึ้นโดยเฉพาะเรียกว่า “หน่วยบรรเทาสาธารณภัย” หรือชื่อย่อ “บ.ภ.” หมายเลข 199

จากแนวความคิดและความตั้งใจจริงอย่างไม่ย่อท้อของ พล.ต.ต.ม.ร.ว.เจตจันทร์ ประวิตร ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง ที่จะปฏิบัติงานด้านการระงับอัคคีภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประกอบกับการมองการณ์ไกลของคณะที่ปรึกษาฯ ตลอดจนคณะรัฐมนตรี ในสมัยนั้น จึงได้อนุมัติให้กองตำรวจดับเพลิง ขยายส่วนราชการเพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยกฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2514 กองตำรวจดับเพลิง จึงยกฐานะ เป็น กองบังคับการตำรวจดับเพลิง และปฏิบัติงานทางด้านป้องกันระงับอัคคีภัยและบรรเทาสาธารณภัย เจริญรุดหน้ามาโดยตลอด

จนกระทั่งได้มีแนวคิดที่จะปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของ กองบังคับการตำรวจดับเพลิง ให้มีขนาดเล็กกลง โดยมีแนวคิดที่จะโอนภารกิจที่ไม่ใช่หน้าที่ของตำรวจโดยตรงให้ไปอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง งานด้านดับเพลิงและกู้ภัย ถือเป็นภารกิจหนึ่งที่มีหน้าที่โดยตรงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงเห็นควรที่จะโอนภารกิจดังกล่าวให้กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบดำเนินการ

ภารกิจดับเพลิงคืนสู่กรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2546 มติเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2546 และมติเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2546 เรื่องการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจกองบังคับการตำรวจดับเพลิงสำนักงานตำรวจแห่งชาติไปอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร โดยให้ภารกิจกองบังคับการตำรวจดับเพลิง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติไปอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 และคณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่าเมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติโอนยานพาหนะวัสดุ, อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ให้กรุงเทพมหานครแล้ว กรุงเทพมหานครก็สามารถปฏิบัติการกิจการรักษาความปลอดภัยแทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เป็นอย่างดี

ตั้งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เพื่อปฏิบัติตาม มติของคณะรัฐมนตรี ที่ให้โอนภารกิจดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย มาอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ได้มีคำสั่งที่ กำหนดให้ภารกิจดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย ที่รับโอนมาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ในความดูแลของหน่วยงานใหม่ของกรุงเทพมหานคร มีสถานะเป็นสำนักที่ชื่อว่า “สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” และเนื่องจาก มีข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจดับเพลิง โอนไปสังกัดสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพียง 170 นาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้มีหนังสือที่ ดช.0006.334/4719 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2546 อนุมัติให้ข้าราชการตำรวจในสังกัดของกองบังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1,217 ราย ช่วยราชการที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มอบหมายมีกำหนด 2 ปี นับ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 เป็นต้นไป

กรุงเทพมหานครได้รับมอบภารกิจดับเพลิงจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 พร้อมได้มีพิธีรับมอบภารกิจ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2546

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือที่ ดช. 006.28/11825 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 และหนังสือที่ ดช.0006.28/3582 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เชิญประชุมหารือการประสานงานเกี่ยวกับการโอนภารกิจกองบังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติไปอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการกิจการถวายความปลอดภัยด้านอัคคีภัยในเขตพระราชฐานที่ประทับ ซึ่งในคราวการประชุมในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 และวันที่ 20 พฤศจิกายน 2546 นั้น ได้มีข้อสรุปในเรื่องกำลังพลอาคารสถานที่ วัสดุ – อุปกรณ์ และยานพาหนะ และในเรื่องการถวายความปลอดภัยด้านอัคคีภัยในเขตพระราชฐานที่ประทับทั้งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งกรุงเทพมหานครจะต้องดำเนินการตามมติคณะ รัฐมนตรี โดยจะต้องปฏิบัติการกิจการถวายความปลอดภัยด้านอัคคีภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สำหรับพื้นที่ต่างจังหวัดในระยะแรกของการรับโอนจะต้องสนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการกิจการถวายความปลอดภัยด้านอัคคีภัยระยะหนึ่งจนกว่ากระทรวงมหาดไทยจะมีความพร้อม

รายชื่อผู้บังคับบัญชาที่เริ่มก่อตั้ง ตั้งแต่เริ่มแรก

1. พ.ต.ต.ชัช รัศมีทัต พุทธศักราช 2484 – 2490
2. พล.ต.ต.ม.ร.ว.เกี้ยว ทินกร พุทธศักราช 2490 – 2500
3. พล.ต.ต.ม.ล.จเร สุทัศน์ พุทธศักราช 2500 – 2511
4. พล.ต.ต.ม.ร.ว.เจตจันทร์ ประวิตร พุทธศักราช 2511 – 2516
5. พล.ต.ต.แวน สุขวัจน์ พุทธศักราช 2516 – 2517

6. พล.ต.ต.สุวิทย์ โสทธิหัต	พุทธศักราช 2517 – 2518
7. พล.ต.ต.เฉลิมศักดิ์ โรจนประดิษฐ์	พุทธศักราช 2518 – 2519
8. พล.ต.ต.ศักดิ์ระพี ปรีกกมะกุล	พุทธศักราช 2519 – 2525
9. พล.ต.ต.ทศ ธรรมกุล	พุทธศักราช 2525 – 2528
10. พล.ต.ต.จงเสนต์ สุวรรณจินดา	พุทธศักราช 2528 – 2533
11. พล.ต.ต.ไพบูลย์ สัมมาหัต	พุทธศักราช 2533 – 2535
12. พล.ต.ต.ชาติรี สุทัศน์ ณ อยุธยา	พุทธศักราช 2535 – 2537
13. พล.ต.ต.เอนก ว่องวานิช	พุทธศักราช 2537 – 2539
14. พล.ต.ต.พีระพล สุนทรเกตุ	พุทธศักราช 2539 – 2541
15. พล.ต.ต.สุพจน์ สิริโยธิน	พุทธศักราช 2541 – 2543
16. พล.ต.ต.อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	พุทธศักราช 2543 – 2546

รายชื่อผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งแต่ได้รับโอนภารกิจ ถึงปัจจุบัน

17. พล.ต.ต.อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	1 พ.ย. 2546 – 30 ก.ย. 2547
18. นายนิยม วรรณสุต	1 ต.ค. 2547 – 30 ก.ย. 2552
19. นายนิคม บุญพิทักษ์	18 พ.ค. 2552 – 28 ต.ค. 2552
20. นายยุทธศักดิ์ ร่มฉัตรทอง	28 ต.ค. 2552 – 30 ก.ย. 2555
21. พ.ต.อ.พิชัย เกรียงวัฒนศิริ	24 ต.ค. 2555 - 2558
22. นายชุมพล ชาวเกาะ	2559 – มกราคม 2560